

SVĚT

Dům umění
Ústí nad Labem
House of Arts

SE

T O

Č Í

A VODA PADÁ

Nikola
Ivanov

Svět se točí
a voda padá

The World Turns
and the Water Falls

30.04.—
29.07.2026

THE

WORLD

T U R N S

N S

AND THE

WATER

F A L L S

L

L

S

Stojíme uprostřed řek i cest, necháváme se unášet jejich energií, vzdorujeme jejich síle, čeříme jejich hladinu, splýváme s jejich povrchem. Řeky i cesty směřují od počátku ke konci, od pramene do oceánu, od křižovatky ke křižovatce, z hor do rovin, z periferií do center. Řeky a cesty se prolétají, potřebujeme je ke svému bytí. Řeky nás osvěžují a osvobozují, cesty vedou, a především ty dlouhé zmáhají. Cesty se v posledku do řek vlévají, neboť kdysi dávno jejich proudy byly jedinými tepnami života – a kdesi v budoucnosti, až cesty zaniknou, opět budou.

Je nesmrtelnost fiktivní kolektivní vlastností lidstva nebo kulturním konstruktem vyrůstajícím z touhy člověka vzdorovat přírodním zákonům? Dovolují nám valéry smutku zaseknuté do základů představ o dokonalosti světa načrtnout jeho obraz bez vtíravé představy neodvratného zániku? A jak definovat vztah k zítřku, aby ještě stále mohl být cílem, o který stojí za to usilovat?

Téměř dvanáctiminutová filmová meditace Nikoly Ivanova, představená na výstavě *Svět se točí a voda padá* v Domě umění Ústí nad Labem, tematizuje pocit ztráty i neschopnost zapomenout a smířit se s minulostí. Tato monumentální sedmikanálová videoinstalace ovládá celý prostor galerie a proměňuje její stěny na ploše padesáti metrů na oscilující obrazovou strukturu. Její dynamika podmanivě narušuje divákovu orientaci v prostoru a vtahuje ho do příběhu o cestě, na které se vzpomínky prolínají se současností, paměť se propadá do budoucnosti a mizející horizont otevírá perspektivu konce jako jediného možného začátku.

Hrdinka příběhu na své cestě proniká napříč časem i prostorem a v naléhavém monologu, který obrazovou stopu plasticky doplňuje, se obrací do minulosti, reprezentované jak ztrátou milované bytosti, tak deziluzí vyrůstající z prohlubujícího se narušení přirozených vztahů mezi člověkem a přírodou, doprovázeného klimatickým rozvratem.

Symbolická pouť od řeky, která tělo hrdinky milostivě objímá, k řece oddělující ji od minulosti, lásky a harmonie, je v pojetí Nikoly Ivanova pevně ukotvena v jeho představách o vodním živlu jako síle vymezující hranice lidské zpupnosti. Podnět pro zpracování tohoto tématu přitom vyrůstá z autorova výzkumu kolonizace noci a vesmírných zrcadel, který je zachycen v jeho knize *Oslepení jasem* vydané v loňském roce. Za klíčový inspirační zdroj lze v této souvislosti označit vizualizace demonstující zatopení evropských a amerických měst v důsledku tání ledovců, které by se stalo průvodním jevem realizace hypotézy německého vědce a průkopníka vesmírného výzkumu Hermanna Obertha. Ten již v první polovině dvacátých let minulého století formuloval myšlenku počítající s umístěním zrcadel pro ohřevné a osvětlovací účely na oběžnou dráhu Země. Obrazy zaplavených metropolí se objevily v časopise *Wiessen und Fortschritt* v roce 1934 a reprezentují jednu z raných představ o zkáze světa v důsledku technologické činnosti člověka. Zničení měst vodním živlem lze přitom chápat jako analogii biblické potopy, jako nezbytný trest následující po překročení přirozeného řádu, jako očistu otevírající cestu k regeneraci přírody zbavené destruktivních aktivit lidstva.

Metafora pulzující řeky je ve snímku Nikoly Ivanova konfrontována se zachmuřeným labyrintem města. Prostředí přírodního živlu, se kterým hrdinka očistně splývá, se prolíná

s prázdnou ulic nabízejících bolest samoty a ztrátu směru i cíle putování. Předobraz bludné metropole přitom autor nalézá v románu italského spisovatele Itala Calvina *Neviditelná města*, vydaném v roce 1972, který je vystavěn na půdorysu fiktivního rozhovoru mezi cestovatelem Marcem Polem a vládcem Tatarů Kublaj chánem. Prostřednictvím vyprávění Marca Pola představuje Calvino bohatou a proměňující se vrstevnatost možností lidského soužití a vztahů, symbolizovaných právě uspořádáním městských celků. V jasnozřivém tušení eskalujícího, environmentální rovnováhu nezadržitelně narušujícího vývoje lidské civilizace přitom formuluje zneklidňující myšlenku: „Čím výš rostou hory odpadu do výšky, tím hrozivější je nebezpečí sesuvu: stačí, aby se jedna plechovka, stará pneumatika nebo otlučená láhev skutálela po svahu..., a lavina rozbitých bot, starých kalendářů a suchých květin zasype město jeho vlastní minulostí, kterou se marně snažilo odstrčit...“.

Když jsem se při diskuzích nad přípravou prezentace Nikoly Ivanova v Domě umění Ústí nad Labem zmínil, že ve mně estetika filmového vyprávění využitá ve videoinstalaci *Svět se točí a voda padá* vyvolává asociace spojené s fotografickým cyklem Josefa Sudka *Mostecko/Humboldtka*, bezprostředně reagoval vzpomínkou na dávnou návštěvu výstavy tohoto legendárního umělce, která se stala jedním z impulzů pro jeho rozhodnutí věnovat se umělecké tvorbě. Sudkovy fotografie z tohoto cyklu, které vznikaly mezi lety 1957–1962 a na panoramatických záběrech zaznamenávají okolí tehdy ještě existujícího historického města Most, lze totiž chápat jako podmanivé poselství o zániku místní krajiny pod vlivem dramaticky eskalující průmyslové exploatace. Z dnešního pohledu je ovšem zřejmé, že tyto romanticky zachmuřené černobílé snímky jsou teprve jakousi ouverturou budoucí zkázy, propojené s osudem jednoho konkrétního místa – s břehy jeho řek a jezer, s ulicemi jeho měst a vesnic, s komíny a těžebními věžemi jeho továren, s rozšiřujícími se krátery povrchových dolů, do kterých se nenávratně propadlo.

Zpráva Nikoly Ivanova zakódovaná do videoinstalace *Svět se točí a voda padá* již tuto lokalizaci, jakousi tradiční pozitivistickou jednotu děje a místa, logicky postrádá. Autor ji formuluje v bežčasi a ne-místě, přičemž tak upozorňuje na složitost světa, který je vedle lidského tvořen také nelidským, vedle fyzického také virtuálním, vedle sítí vztahů také sítěmi informací. Vše je v tomto světě propojeno, na všem záleží a vše je zároveň v jeho bezbřehém celku mizející a zástupné.

Výstava *Svět se točí a voda padá* v Domě umění Ústí nad Labem je poetickou nadčasovou vizuální básní komponovanou z emocí, obav, ztrát, počátků a cesty, kterou Nikola Ivanov v posledních obrazech uzavírá předzvěstí potopy a nezvratného zániku.

„Dojdu k řece, i když si nepamatuju, že by v tom městě někdy protékala řeka. Jsem vůbec ve správném městě? Necháš se unášet proudem? Zavřeš oči, než to všechno bude pryč?“

Michal Koleček
Kurátor výstavy

Nikola Ivanov (narozen 1990) je intermediální umělec, který pracuje především s fotografií, videem a textem. Zajímají ho témata času, paměti, noci, spánku, biopolitiky. Studoval na Filmové a televizní fakultě Akademie múzických umění v Praze a na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Editorství připravil antologii *Odpočinek v neklidu* (2022), věnovanou biopolitice spánku, a je autorem knihy *Oslepení jasem* (2025), která se zabývá kolonizací noci a historií plánů na osvětlování nočních oblastí pomocí zrcadel umístěných na oběžné dráze. Je spoluvedoucím ateliéru Aplikovaná fotografie na Fakultě umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.

Všechno je v naprostém pořádku. Všechno je, jak má být. Nic se neděje. Nestresuj se. Nepanikař. Odpočivej. Nech se unášet proudem.

Záleží přece jen na tom, aby ses měla dobře ty. Všechno ostatní je vedlejší. Všechno se vyřeší. Trh vše vyřeší. Žijeme v tom nejlepším ze všech možných světů. Nikdy jsme se neměli lépe.

Podívej se na ten blahobyt. Podívej na ten pokrok. Tak nepřemýšlej. Nedělej nic. Užívej si svobody. Buď sama sebou.

Jako bych tě slyšela. Vždycky jsem ti záviděla tvou bezstarostnost. Jak si užíváš života a ignoruješ všechno ostatní. Protože tobě nikdy na ničem moc nezáleželo. Možná ani na mně. Možná jsi už dávno zapomněl. Ale já ne.

Od chvíle, kdy jsme se viděli naposledy, uběhlo spoustu času. Několik staletí. Co bys řekl na to, jak se všechno změnilo? Pořád bys tvrdil, že je všechno v pořádku?

Blahobyt je pro většinu jen slovo z dávné historie, které zní nepatříčně. Nikdo už není fascinovaný myšlenkou pokroku, protože tuší, že cesta dopředu byla zároveň cestou ke konci. Už neexistují státy, neexistují zákony, neexistují pravidla. Zmizela zvířata a rostliny, lesy lehly popelem, úrodná půda vyschla.

Lidé, co přežili, už nejsou lidé, jak jsi je znal. Jsou to jen stíny, co se pohybují v noci, aby je nespálilo slunce. Přízraky, které se v tlupách perou o zdroje, jídlo, vodu a čerstvý vzduch. O holé přežití. A pak je tu malá hrstka privilegovaných, kteří mají všeho dostatek a o nic se nestarají. Tak jako ty kdysi.

Co bys tomu všemu řekl? Uznal bys, jak jsi se spletl? Možná ne. Protože ty jsi se nikdy neomlouval a nikdy neuznal chybu.

Víš, že dříve si každé město nebo dokonce vesnice nastavovaly svůj vlastní místní čas podle slunce? Až na konci devatenáctého století se sjednotil čas podle pásem. Zkrotili jsme čas, stejně jako celou přírodu. Abychom nakonec zjistili, jak málo času nám zbývá.

Ale svět se točí a voda padá. Svět se točí a voda padá. Svět se točí a voda padá... Svět se točí a voda padá...

Někdy se mi zdá sen, jak tě hledám v liduprázdném městě, kde jsme se seznámili i viděli naposledy. V době, kdy se zdálo být vše ještě v pořádku. Ve snu vypadá vždy jinak než ve skutečnosti, a přesto vím, že to je to město.

Všechno je tu zvláště povědomé a cizí současně. Podobá se všem městům, která jsem kdy navštívila, rozdílů a vzdálenosti mezi nimi se tu stírají. Jako by se všechna smíchala dohromady do jednoho.

Pamatuješ si bar, kam jsme spolu chodili? Pojmenovaný podle skandinávského města, už si nepamatuju jakého. Bylo to Oslo, Kodaň, nebo Helsinky? To už je jedno.

Vždy jsi tam jednomu pánovi sliboval, že mu přineseš prázdné plechovky, které jsi z nějakého důvodu skladoval u sebe v bytě a ten pán o ně moc stál. Ale nikdy jsi je nedonesl.

Jednou jsme vyšli z baru ven, sněžilo a všude byly závěje. A já byla šťastná jako nikdy předtím, ani nikdy potom. Ale všechno to mělo brzy skončit.

V tom snu tě nikdy nenajdu. A čím víc se snažím vybavit si všechna místa a vzpomínky, tím víc se vše vytrácí. Až pak zapomenu tvoji tvář i tvoje jméno.

Dojdu k řece, i když si nepamatuju, že by v tom městě někdy protékala řeka. Jsem vůbec ve správném městě?

Necháš se unášet proudem?

Zavřeš oči, než to všechno bude pryč?

Everything is absolutely fine. Everything is as it should be. Nothing is happening. Don't stress. Don't panic. Relax. Let yourself be carried away by the current.

The only thing that matters is that you feel good. Everything else is incidental. Everything will work out. The market will solve everything. We live in the best of all possible worlds. We've never had it better.

Look at all this prosperity. Look at this progress. Don't think like that. Don't do anything. Enjoy your freedom. Be yourself.

It's like I can hear you. I've always envied your carefree attitude. How you enjoy life and ignore everything else. Because you never cared much about anything. Maybe not even about me. Maybe you forgot a long time ago. But I haven't.

A lot of time has passed since we last saw each other. Several centuries. What would you say about how everything has changed? Would you still claim that everything is fine?

For most people, prosperity is just a word from ancient history that sounds out of place. No one is fascinated by the idea of progress anymore because they suspect that the path forward was also the path to the end. There are no more countries, no laws exist, no rules. Animals and plants have disappeared, forests have been reduced to ashes, fertile soil has dried up.

The people who survived aren't people anymore, not as you knew them. They are but shadows moving in the night not to be burned by the sun. Phantoms that fight in packs over resources, food, water, and fresh air. For mere survival. And then there's the small handful of the privileged, who have everything they need and don't care about anything. Just like you once.

What would you say to all this? Would you admit how wrong you were? Maybe not. Because you never apologized and never admitted a mistake.

Did you know that in the past, every city and even every village set its own local time according to the sun? It wasn't until the end of the nineteenth century that time was standardized according to time zones. We tamed time, just as we tamed all of nature. Only to discover how much time we have left.

But the world turns and water falls. The world turns and water falls. The world turns and water falls. The world turns and water falls...

Sometimes I have a dream in which I am looking for you in the deserted city where we met and saw each other for the last time. At a time when everything still seemed to be all right. In my dream, it always looks different than in reality, and yet I know that it's that city.

Everything here is strangely familiar and foreign at the same time. It resembles all the cities I have ever visited, the differences and distances between them blur here. As if they were all mixed together into one.

Do you remember the bar we used to go to? It was named after a Scandinavian city; I don't remember which one anymore. Was it Oslo, Copenhagen, or Helsinki? It doesn't matter anymore.

You always promised some man there that you would bring him the empty cans you had stored in your apartment for some reason, and that man really wanted them. But you never brought them.

Once, when we left the bar, it was snowing outside and the snow had covered everything. And I was happier than I had ever been before, or since. But it was all about to end.

I never find you in that dream. And the more I try to remember all the places and memories, the more everything fades away. Until I finally forget your face and your name.

I get to the river, even though I don't remember a river ever flowing through that city. Am I even in the right city?

Will you let yourself be carried away by the current?

Will you close your eyes before it's all gone?

We stand in the midst of rivers and roads, letting ourselves be carried by their energy, resisting their force, stirring their surface, merging with their flow. Both rivers and roads move from beginning to end, from spring to ocean, from crossroads to crossroads, from mountains to plains, from peripheries to centers. Rivers and roads intertwine, we need them for our existence. Rivers refresh and liberate us, roads guide us, and above all, the long ones exhaust us. In the end, roads flow into rivers, for long ago their currents were the only arteries of life – and somewhere in the future, when roads disappear, they will be again.

Is immortality a fictitious collective property of humanity, or a cultural construct arising from the human desire to defy natural laws? Do the shades of sorrow embedded in the foundations of our ideas of a perfect world allow us to sketch its image without the intrusive notion of inevitable extinction? And how can we define our relationship to tomorrow so that it may still remain a goal worth striving for?

Nikola Ivanov's nearly twelve-minute film meditation, presented in the exhibition *The World Turns and the Water Falls* at the Ústí nad Labem House of Arts, thematizes a sense of loss as well as the inability to forget and to reconcile with the past. This monumental seven-channel video installation dominates the entire gallery space, transforming its walls over a span of fifty meters into an oscillating visual structure. Its dynamics compellingly disrupt the viewer's spatial orientation and draw them into a story of a journey in which memories intertwine with the present, memory collapses into the future, and the disappearing horizon opens a perspective of the end as the only possible beginning.

The heroine of the story traverses both time and space on her journey, and in an urgent monologue that vividly complements the visual layer, she turns toward the past, represented both by the loss of a loved one and by disillusionment arising from the deepening disruption of natural relationships between humans and nature, accompanied by climate breakdown.

The symbolic passage from the river that mercifully embraces the heroine's body to the river that separates her from the past, from love and harmony, is, in Ivanov's conception, firmly anchored in his understanding of water as an element that delineates the limits of human arrogance. The impulse for addressing this theme stems from the artist's research into the colonization of the night and space mirrors, captured in his book *Blinded by the Light*, published last year. A key source of inspiration in this context can be identified in visualizations demonstrating the flooding of European and American cities as a result of glacial melting, which would accompany the realization of a hypothesis by the German scientist and pioneer of space research Hermann Oberth. Already in the early 1920s, he formulated the idea of placing mirrors into Earth's orbit for heating and illumination purposes. Images of flooded metropolises appeared in the journal *Wissen und Fortschritt* in 1934 and represent one of the early visions of the destruction of the world as a result of human technological activity. The destruction of cities by water can be understood as an analogy to the biblical flood, as a necessary punishment following the transgression of the natural order, as a cleansing that opens the path to the regeneration of nature freed from the destructive activities of humankind.

The metaphor of the pulsating river in Ivanov's film is confronted with the gloomy labyrinth of the city. The environment of the natural element, with which the heroine merges in a purifying way, intertwines with the emptiness of streets offering the pain of solitude and the loss

of direction and purpose. The archetype of this wandering metropolis is found by the artist in the novel *Invisible Cities* (1972) by the Italian writer Italo Calvino, constructed as a fictional dialogue between the traveler Marco Polo and the ruler of the Tatars, Kublai Khan. Through Marco Polo's narration, Calvino presents the rich and shifting layeredness of possibilities of human coexistence and relationships, symbolized precisely through the organization of urban structures. In a prescient awareness of the escalating development of human civilization, which relentlessly disrupts environmental balance, he formulates a disturbing idea: "The higher the mountains of waste grow, the greater the danger of collapse: it is enough for a single tin can, an old tire, or a battered bottle to roll down the slope..., and an avalanche of broken shoes, old calendars, and dried flowers will bury the city under its own past, which it vainly tried to push aside.."

When, during discussions about preparing Nikola Ivanov's presentation at the Ústí nad Labem House of Arts, I mentioned that the aesthetics of the filmic narration used in *The World Turns and the Water Falls* evoked associations for me with Josef Sudek's photographic cycle *Most Region/Humbolka*, he immediately responded with a memory of a long-ago visit to an exhibition of this legendary artist, which became one of the impulses for his decision to devote himself to artistic creation. Sudek's photographs from this cycle, created between 1957 and 1962 and capturing, in panoramic shots, the surroundings of the then still-existing historic town of Most, can be understood as a compelling testimony to the disappearance of the local landscape under the pressure of dramatically escalating industrial exploitation. From today's perspective, however, it is clear that these romantically somber black-and-white images are merely a kind of overture to a future destruction linked to the fate of one specific place – with the banks of its rivers and lakes, the streets of its towns and villages, the chimneys and mining towers of its factories, and the expanding craters of open-pit mines into which it irreversibly collapsed.

The message encoded by Nikola Ivanov in the video installation *The World Turns and the Water Falls* logically lacks this localization, this traditional positivist unity of action and place. The artist formulates it in a state of timelessness and non-place, thereby drawing attention to the complexity of a world composed not only of the human but also of the non-human, not only of the physical but also of the virtual, not only of networks of relationships but also of networks of information. Everything in this world is interconnected, everything matters, and at the same time everything is, within its boundless totality, disappearing and substitutive.

The exhibition *The World Turns and the Water Falls* at the Ústí nad Labem House of Arts is a poetic, timeless visual poem composed of emotions, anxieties, losses, beginnings, and a journey that Nikola Ivanov, in the final images, closes with a premonition of a flood and irreversible extinction.

"I will reach the river, even though I don't remember a river ever flowing through that city. Am I even in the right city? Will you let yourself be carried by the current? Will you close your eyes before it all is gone?"

Michal Koleček
curator

Nikola Ivanov (born 1990) is an intermedia artist who works primarily with photography, video, and text. He is interested in themes of time, memory, night, sleep, and biopolitics. He studied at the Film and TV School of Academy of Performing Arts in Prague and at the Academy of Arts, Architecture and Design in Prague. He edited the anthology *Rest in Unrest* (2022), devoted to the biopolitics of sleep, and is the author of the book *Blinded by the Light* (2025), which deals with the colonization of the night and the history of plans to illuminate nocturnal areas using mirrors placed in Earth's orbit. He is co-head of the Applied Photography Studio at the Faculty of Art and Design at Jan Evangelista Purkyně University in Ústí nad Labem.

**Svět se točí a voda padá /
The World Turns and the Water Falls**

2026

**Sedmikanálová videoinstalace se zvukem /
Seven-channel video installation with sound**

12 min.

Scénář, režie a produkce /
Screenplay, direction and production
Nikola Ivanov

Hrála / Cast
Alžběta Malá

Kamera / Camera
Kryštof Hlůže, Nikola Ivanov

Střih / Editing
Tomáš Merta

Hudba a zvuk /
Music and sound
Ian Mikyska

Asistentka produkce /
Production assistant
Lenka Janíčková

Překlad titulků /
Subtitle translation
Nathan Fields

Nahrání voiceoveru /
Voiceover recording
Mingle Film

Noviny vycházejí u příležitosti výstavy /
The newspaper is published for exhibition

Nikola Ivanov
Svět se točí a voda padá
The World Turns and the Water Falls

30. 4. – 29. 7. 2026

Dům umění Ústí nad Labem
Ústí nad Labem House of Arts

Kurátor / Curator
Michal Koleček

Texty / Texts
Michal Koleček
Nikola Ivanov

Fotografie / Photography
Kryštof Hlůže

Grafický design / Graphic design
BFF – Marek Fanta

Produkce / Production
Jan Čihák
Zuzana Doleželová
Dominik Kobeda

Instalace / Installation
Karim Tarakji

Překlad / Translation
Hanin Bekai

Tisk / Printed by
Jiří Bartoš – SLON, spol. s r. o.

Náklad / Number of copies
350 ks / pcs

Počet stran / Number of pages
16

Vydala Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty
Purkyně v Ústí nad Labem v roce 2026.

Published by the Faculty of Art and Design at Jan Evangelista
Purkyně University in Ústí nad Labem in 2026.

Noviny jsou zdarma k rozebrání. / Newspapers are free to take.

Adresa / Address:

Klíšská 1101/129a
400 01, Ústí nad Labem

T +420 475 285 188
E duul@ujep.cz

Otevírací doba / Opening hours:

Út–Čt / Tue–Thu 10–18
Pá–So / Fri–Sat 10–17

Ve státní svátky zavřeno /
Closed on public holidays

Sledujte nás / Follow us:

W – duul.cz
f – DumumeniUL
@ – dum_umeni

#duul #fud.ujep

Výstavní program Domu umění Ústí nad Labem je v roce 2026 realizován
s podporou Ministerstva kultury České republiky, Ministerstva školství,
mládeže a tělovýchovy České republiky a Fakulty umění a designu
Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.

The exhibition program of the Ústí nad Labem House of Arts in 2026
is supported by the Ministry of Culture of the Czech Republic, the Ministry
of Education, Youth and Sports of the Czech Republic and the Faculty of
Art and Design at Jan Evangelista Purkyně University in Ústí nad Labem.